

Een slecht mastjaar

2021 is een slecht mastjaar, huh wat betekent dat? Even terug naar de tijd toen we in West-Europa nog veel bos hadden. Die bossen werden op allerlei manieren geëxploiteerd door de mens. Onder andere door er varkens in vet te mesten, dat woord komt van mast. En mast was de overvloed aan beukenootjes en eikels die in de herfst van de bomen vallen. Maar niet alleen varkens eten eikels. Duiven en eenden slikken ze in zijn geheel door. Dat is de reden dat wij in de vaart langs onze boerderij elk najaar veel eenden hebben. Want wij hebben hier grote eiken staan waar een flinke vracht eikels uit valt. Het aantal eenden groeit vanaf augustus aan tot ongeveer vijftig. Enkele jaren geleden heb ik er eens honderdvijftig geteld. Voor een deel vallen de eikels in de vaart, die duiken de eenden op van de modderbodem op anderhalve meter diepte. Eenmaal boven water wordt de eikel in een soort hikkende beweging naar binnen gewerkt.

Het is hier een veilige plek langs de vaart met kort gras waar ze op hun gemak kunnen poetsen en luieren. Een overval van een marter of vos hebben ze niet te duchten. Er worden koppels gevormd voor het komende jaar waarbij een potje snaveldrukken of andere schermutselingen horen. Maar veilig is een relatief begrip, af en toe komt er een havik laag over en dan vlucht de hele groep het water in. Ik heb nog nooit een havik een eend zien grijpen terwijl hij sneller is dan de eenden in de vaart kunnen duiken. Het zal wel safety first zijn. Soms staan ze met lange nekken op een meter uit de kant. Dan is de otter door de vaart gekomen en die grijpt niet alleen vis maar ook eenden zelfs ganzen. Op internet heb ik een filmpje gezien waar een otter bezig was om een gans onder water te verdrinken.



Eenden met lange nekken op de kant vanwege een otter in de vaart

Maar zoals ik al zei, er zijn dit jaar heel weinig eikels voor de eenden. Toch hebben we een troepje van veertig liefhebbers in de vaart. Het is opmerkelijk dat eenden zo'n goede voerplek onthouden van het vorige jaar.

Eenden zijn zeer op hun hoede voor marters. Wij hebben een eik staan in de buurt van een strook ruigte en onder die eik wordt natuurlijk ook gezocht naar eikels. Regelmatig gaan ze dan opeens allemaal tegelijk met veel geraas op de wieken omdat één eend al dan niet terecht onraad in de ruigte vermoedt. Op die plek vlakbij ruigte zoeken ze niet naar slakken en torren in het gras, dat doen ze alleen in het open veilige weiland.

Omdat ik ze voor de gezelligheid nog een tijdje bij ons wil vasthouden gooi ik elke dag een schep kippenkorrels in het gras naast de boerderij. Ik heb nog een zak korrels overgehouden nadat ik voorlopig ben gestopt met kippen omdat meermalen marters de koppen eraf hadden gebeten.

Ze zijn niet dom die eenden. De eerste keren vluchtten ze voor mij maar binnen een week weten ze dat er wat te pikken valt. Als er een mannetje naar buiten komt die met een brede zwaai korrels strooit komen er nu minstens twintig eenden direct op af. Het wordt dan een feeding frenzy vrijwel onvertaalbaar, zoiets als schranspartij. Want je moet er snel bij zijn anders eet een andere eend je korrels van het gras ofwel de kaas van je brood.

Het is eigenlijk wel leuker want nu krioelen ze dicht onder het raam, nog dichterbij dan in de goede eikeljaren. Na een tijdje vinden ze het ook wel best dat er iemand aan de andere kant van het raam de krant zit te lezen.



Feeding frenzy direct voor het raam.

Wat is er nou zo bijzonder aan een doodgewone wilde eend?

Wel.. hij kan snel vliegen zo'n 70 kilometer per uur. Met wind mee houdt hij je bij op de snelweg heb ik eens gezien. Als het moet kan hij zonder aanloop verticaal uit het water opvliegen. Hij kan goed zwemmen en ook uitstekend duiken wat blijkt uit het opvissen van de eikels uit de vaart. En lopen gaat ook best wel goed op zijn peddels. En verder is het geen voedselspecialist hij eet zo ongeveer alles wat je op het land en in het water tegen kan komen. Gras, graswortels, graszaad, oogstrestanten van bieten, granen en mais, slakjes kleine visjes, kroos. Waarom zijn er dan niet veel meer eenden? Van een nest eenden met veertien kuikens blijven als het goed gaat er twee tot vier over. Er zijn veel liefhebbers voor die schattige donzen bolletjes: snoek, reiger, ooievaar, buizerd en alle andere roofvogels groter dan een valk, alle marterachtigen van hermelijn tot otter, en niet te vergeten de vos, de rat en de kat.

De eenden achter mijn raam hebben dat allemaal overleefd.

Jan Bus

Oktober 2021

